

รายงานผลการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2563

ประเด็นที่ 1 โครงการพระราชดำริ

1. ประเด็นตรวจราชการ: โครงการพระราชดำริ

2. หัวข้อ: โครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ (กรม/กอง/ศูนย์วิชาการ)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ กรมควบคุมโรค กรมสุขภาพจิต กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมอนามัย กรมการแพทย์ และกองบริหารการสาธารณสุข

4. วิเคราะห์สถานการณ์

ปัจจุบันเขตสุขภาพที่ ๖ มีเรือนจำทั้งหมด ๑๕ แห่ง จำนวนผู้ต้องขังรวมทั้งสิ้น ๓๗,๔๖๑ คน โดยจังหวัดชลบุรี มีจำนวนผู้ต้องขัง เป็นอันดับที่ 1 ของเขต รองลงมาคือ จังหวัดระยองและจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่ผู้ต้องขัง มีสิทธิการรักษาพยาบาล เป็นสิทธิ UC ตรง CUP

สถานการณ์โรคและภัยสุขภาพในเรือนจำที่ผ่านมา พบโรคติดต่อ ได้แก่ โรคอุจจาระร่วง ตาแดง ผิวน้ำขุ่น หิด กลากเกลื้อน วัณโรค ภูมิคุ้มกันบกพร่อง/เอดส์ ไข้หวัด พบโรคไม่ติดต่อ ได้แก่ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง เก๊าท์ ไชมันในเลือด จิตเวช โรคหัวใจ ลมชัก ถูกลมโป่งพอง ไทรอยด์ มะเร็ง ภาวะโพแทสเซียมในกระแสเลือดต่ำ และหอบหืด เคยเกิดโรคระบาดในเรือนจำ ได้แก่ โรคตาแดง โรคหิด อุจจาระร่วง สุกใส

การนิเทศตรวจราชการ รอบที่ ๑ การจัดระบบบริการสุขภาพ สำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ พบว่าสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จำนวน ๘ จังหวัดในเขตสุขภาพที่ ๖ มีการจัดระบบบริการสาธารณสุข โดยมีโรงพยาบาลแม่ข่าย เรือนจำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาสถานพยาบาลในเรือนจำ ซึ่งเป็นหน่วยบริการปฐมภูมิในเครือข่ายของหน่วยบริการ มีการจัดบริการสาธารณสุขตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 6 ด้าน และมีการดำเนินการอยู่ในระดับ 3 ดังนี้

ระดับ 1 ทุกจังหวัดมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ด้านการพัฒนาาระบบบริการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำเพื่อดำเนินการตามโครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยเชื่อมโยงกับบริบทของพื้นที่

ระดับ 2 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลแม่ข่ายและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เรือนจำ/ทัณฑสถาน/สถานกักกัน มีการจัดทำแผนบูรณาการร่วมกัน และเกิดการจัดระบบบริการสุขภาพผู้ต้องขังในแต่ละพื้นที่

ระดับ 3 โรงพยาบาลแม่ข่ายทุกแห่ง มีการจัดระบบบริการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 6 ด้าน คือ 1. ด้านการรักษาพยาบาล 2. ด้านการบริการพื้นฐานส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค 3. ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต 4. ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ 5. ด้านการส่งต่อเพื่อการรักษา 6. ด้านการตรวจสอบสิทธิ

การนิเทศตรวจราชการ รอบที่ ๒ เป็นการติดตามการดำเนินงานระดับที่ ๔ และระดับ ๕

ระดับ ๔ จังหวัดในกลุ่มเป้าหมายที่มีเรือนจำ/ทัณฑสถาน/สถานกักกัน ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่นำร่อง มีการจัดระบบบริการจัดการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ และได้รับการประเมินผลการดำเนินงาน

ตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี ทัณฑสถานหญิงจังหวัดชลบุรี เรือนจำกลางจังหวัดระยอง และเรือนจำกลางจังหวัดสมุทรปราการ

ระดับ ๕ มีแผนการดำเนินการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และการบริหารจัดการ ครุภัณฑ์พระราชทานฯ และแผนการจัดบริการร่วมกับจิตอาสา และทีมสหวิชาชีพ ตามบูรณาการเครือข่ายทั้งในระดับจังหวัด/ระดับเขตสุขภาพ ตามแผนงานโครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป้าหมาย ๑ จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรี

ระดับความสำเร็จในการดำเนินการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ ตามโครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ระดับ	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน
ระดับ 1	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน	ทุกจังหวัดมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ด้านการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ
ระดับ 2	สำนักงานสาธารณสุข และเครือข่าย มีการจัดทำแผนบูรณาการร่วมกัน	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลแม่ข่ายและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เรือนจำ/ทัณฑสถาน/สถานกักกัน มีการจัดทำแผนบูรณาการร่วมกันและเกิดการจัดระบบบริการสุขภาพผู้ต้องขังในแต่ละพื้นที่
ระดับ 3	โรงพยาบาลแม่ข่าย/เรือนจำ/ทัณฑสถาน มีการจัดระบบบริการตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 6 ด้าน	
	<ol style="list-style-type: none"> ด้านการรักษาพยาบาล ด้านบริการพื้นฐานส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค 	<ul style="list-style-type: none"> โรงพยาบาลแม่ข่ายทุกแห่ง มีบริการตรวจรักษาในเรือนจำตามเวชปฏิบัติ (แพทย์) ส่วนความถี่ในการปฏิบัติยังไม่ได้ตามเกณฑ์ของจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ แต่มีการดำเนินงาน ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> มีแผนการจัดทำระบบ Telemedicine มีระบบให้คำปรึกษา/Video call แพทย์เวรของโรงพยาบาลแม่ข่ายได้ทุกวัน มีบริการตรวจรักษาตามเวชปฏิบัติในเวลาราชการ กรณีอุบัติเหตุฉุกเฉินมีพยาบาลเวชปฏิบัติดูแลรักษาพยาบาล <p>กลุ่มหญิงตั้งครรภ์และหลังคลอด</p> <ul style="list-style-type: none"> มีการดูแลฝากครรภ์ 33 ราย ดูแลหลังคลอด 6 ราย ตามเกณฑ์ที่กรมอนามัยกำหนด <p>กลุ่มเด็ก 1-3 ปี</p> <ul style="list-style-type: none"> เด็กได้รับวัคซีน 54 ราย ได้รับการตรวจสุขภาพ/พัฒนาการเด็ก 46 ราย <p>ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> ตรวจประเมินอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเรือนจำทุกแห่ง ได้ตามเกณฑ์ 20 ข้อ

ระดับ	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน
		<p>ด้านทันตกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> -ตรวจสุขภาพช่องปาก 20,106 ราย รักษา ถอนฟัน 2,583 ราย แนะนำปรับพฤติกรรม 8,899 ราย <p>มะเร็งเต้านม</p> <ul style="list-style-type: none"> -คัดกรองมะเร็งเต้านม 2,992 คน <p>กลุ่มอายุ 18-59 ปี</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัคซีนโรคมึแผน x-ray ปอดทุกราย 2 ครั้ง/ปี คัดกรองผู้ต้องขังแรกรับทุกราย เป้าหมาย 50,272 ราย - ผลงาน 47,390 ราย (ร้อยละ 94.03) พบ TB 375 ราย (ร้อยละ 0.8) - HIV Sy HCV เป้าหมาย 3,000 ราย ผลงาน 3,958 ราย (ร้อยละ 131) พบติดเชื้อ HIV 67 ราย (ร้อยละ 1.7) Sy 123 ราย (ร้อยละ 3.1) HCV 60 ราย (ร้อยละ 1.5) - มีการสนับสนุนถุงยางอนามัย สารหล่อลื่นในเรือนจำ - กรมควบคุมโรค สนับสนุนวัคซีนไขหวัดใหญ่ 4 เรือนจำ (เสี่ยงสูงในการระบาด) ให้ผู้ต้องขัง 2,950 ราย และเจ้าหน้าที่เรือนจำ 1,151 ราย ครบแล้ว - สนับสนุนวัคซีนหัดให้ผู้ต้องขัง อายุ 20-40 ปี ที่ยังไม่เคยได้รับวัคซีนหัดทุกเรือนจำ 34,597 โดส อยู่ระหว่างดำเนินการฉีด - คัดกรอง DM HT ในกลุ่มผู้ต้องขัง ตามแผนประจำปี
	3. ด้านส่งเสริมสุขภาพจิต	<p>เรือนจำในเขตสุขภาพที่ 6 มีผู้ป่วยจิตเวชทั้งหมด 465 ราย พบผู้ป่วยสูงสุด จ.สมุทรปราการ (141 ราย) รองลงมา จ.ชลบุรี (75 ราย)</p> <ul style="list-style-type: none"> -มีจิตแพทย์จาก รพ.แม่ข่าย ออกตรวจ และ รพ.จังหวัด เป็นคู่ข่ายร่วม -มีระบบส่งต่อผู้ป่วยจิตเวช เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และติดตามหลังปล่อยตัว <p>ระบบการดูแลผู้ป่วยจิตเวช</p> <ul style="list-style-type: none"> -มีจัดบริการตรวจคัดกรองโรคซึมเศร้า 2Q 9Q 8Q ทุกราย ทั้งรายเก่าและรายใหม่ -มีระบบให้คำปรึกษา บำบัดรักษาทางระบบ telemedicine
	4. ด้านการฟื้นฟูและสมรรถภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - มีการให้ความรู้ ฝึกแกนนำ/อาสาสมัครเรือนจำ ให้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ป้องกันความพิการ ฝึกการเคลื่อนไหวเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางกาย - มีการออกไปรับรองความพิการและประสานขอสนับสนุนกายอุปกรณ์ตามความเหมาะสม - มีการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังตามความเหมาะสม

ระดับ	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน
	5. ด้านการส่งต่อเพื่อการรักษา	- มีระบบการส่งต่อทั้งทางกายและทางจิตและประวัติการรักษา - มีระบบบริการด้านการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อเตรียมส่งต่อผู้ต้องขังป่วยไปรักษาต่อนอกเรือนจำในกรณีฉุกเฉิน
	6. ด้านการตรวจสอบสิทธิ์	- มีระบบให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขังเพื่อการย้ายสิทธิ์ เปลี่ยนสิทธิ์ การรักษาพยาบาล การเพิกถอนสิทธิ์ หรือแม้แต่ผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์การรักษาใดๆ
๔	จังหวัดในกลุ่มเป้าหมายที่มีเรือนจำ/ทัณฑสถาน/สถานกักกันตั้งอยู่ในเขตพื้นที่นาร่อง มีการจัดระบบบริการจัดการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ และได้รับการประเมินผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี ทัณฑสถานหญิงจังหวัดชลบุรี เรือนจำกลางจังหวัดระยอง และเรือนจำกลางจังหวัดสมุทรปราการ	เรือนจำกลางจังหวัดชลบุรี ทัณฑสถานหญิงจังหวัดชลบุรี เรือนจำกลางจังหวัดระยอง และเรือนจำกลางจังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๔ แห่ง มีการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และรายงานผลตามเกณฑ์ที่กำหนด
๕	มีแผนการดำเนินการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และการบริหารจัดการครุภัณฑ์พระราชทานฯ และแผนการจัดบริการร่วมกับจิตอาสา และทีมสหวิชาชีพ ตามบูรณาการเครือข่ายทั้งในระดับจังหวัด/ระดับเขตสุขภาพ ตามแผนงานโครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์	เป้าหมาย 1 จังหวัด คือ จ.ชลบุรี มีแผนการบริหารจัดการครุภัณฑ์พระราชทานฯร่วมกับเครือข่าย มีแผนความต้องการใช้รถ X-ray Digital Mobile เขตสุขภาพที่ ๖ ภายในจังหวัดชลบุรี และเครือข่ายเขตแต่เนื่องจากมีการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) เรือนจำทุกแห่งปิดไม่ให้เข้าไปดำเนินงานทุกกิจกรรม จึงยังไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้

วิเคราะห์สถานการณ์

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
ด้านการรักษาพยาบาล ๑.โรงพยาบาลแม่ข่ายทุกแห่งมีบริการตรวจรักษาในเรือนจำตามเวชปฏิบัติ (แพทย์) แต่ความถี่ในการปฏิบัติยังไม่ได้ตามเกณฑ์ของจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ	- มีแผนการจัดทำระบบ Telemedicine - มีระบบให้คำปรึกษา/Video call แพทย์เวรของโรงพยาบาลแม่ข่ายได้ทุกวัน - มีบริการตรวจรักษาตามเวชปฏิบัติในเวลาราชการ - กรณีอุบัติเหตุฉุกเฉินมีพยาบาลเวช	- มีการให้บริการตรวจรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำตามความเหมาะสม - มีแผนเตรียมการจัดบริการดูแลรักษาผ่านระบบ Telemedicine เพื่อการให้บริการอย่างต่อเนื่องทั้งในรายที่ปกติและฉุกเฉิน

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
<p>2. สถานพยาบาลเรือนจำบางแห่งไม่มีห้องแยกกรณีผู้ป่วยติดเชื้ระบบทางเดินหายใจ เช่น วัณโรค</p> <p>3. การจัดหน่วยบริการภายในเรือนจำซึ่งค่อนข้างแออัด คับแคบ และผลการประเมินจาก รพ.แม่ข่าย พบว่ายังไม่ได้มาตรฐานด้าน IC งานเภสัชกรรม และการกำจัดขยะติดเชื้อ</p> <p>4. ระบบการบันทึกข้อมูลการให้บริการ การคัดกรอง เป็นระบบ Off line และหน่วยงานเรือนจำ ต้องมีระบบความปลอดภัยสูงในการควบคุมการใช้เทคโนโลยี และการนำอุปกรณ์เข้า-ออก เมื่อมีปัญหาระบบ การบันทึกข้อมูล เวลา แก้ไข จะดำเนินการได้ยากกว่าระบบหน่วยบริการภายนอก</p> <p>5. ผู้ต้องขังที่เป็นชาวต่างชาติ ควรได้รับการคัดกรองโรคเป็นพิเศษ</p> <p>6. เรือนจำบางแห่งขาดครุภัณฑ์ Notebook ในการลงบันทึกข้อมูล</p>	<p>ปฏิบัติดูแลรักษาพยาบาล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขอความร่วมมือแพทย์จากโรงพยาบาลเครือข่ายในพื้นที่เพื่อให้บริการตรวจรักษาผู้ต้องขังตามเกณฑ์ความถี่ในการปฏิบัติงานของแพทย์ - ผู้บริหารเรือนจำ มีแผนการพัฒนาสถานพยาบาลในเรือนจำ ให้มีรูปแบบโครงสร้างและการดำเนินงานเสมือนเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล - รพ.แม่ข่าย มีการจัดทำแผนการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยบริการ และการปรับปรุงงานให้บริการในด้าน IC เป็นไปตามมาตรฐาน การกำจัดขยะติดเชื้อในเรือนจำ รวมถึงการจัดการยาและเวชภัณฑ์ของเรือนจำ - อยู่ระหว่างดำเนินการจัดหาอุปกรณ์และวางแผนการวางระบบให้บริการตรวจรักษาและให้คำปรึกษา ระบบ Consult/VDO call แพทย์ให้พร้อมใช้ตลอด 24 ชั่วโมง - ควรเสนอปัญหาที่เป็นเชิงบูรณาการเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่ต้องอาศัย หน่วยงาน และองค์กรปกครองท้องถิ่น - ควรเสนอปัญหาที่เป็นเชิงบูรณาการเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่ต้องอาศัย หน่วยงาน และองค์กรปกครองท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - เห็นควรมีการติดตามประเมินมาตรฐานด้าน IC อย่างต่อเนื่อง

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
7. เรือนจำบางแห่งขาดเครื่องปั๊มหัวใจ AED กรณีผู้ต้องขังหยุดหายใจ	- ควรเสนอปัญหาที่เป็นเชิงบูรณาการเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่ต้องอาศัย หน่วยงาน และองค์กรปกครองท้องถิ่น	
8. รถเอ็กสเรย์เคลื่อนที่ไม่เพียงพอ ต่อการจัดบริการคัดกรองวัณโรคในเรือนจำ	- ควรเสนอปัญหาที่เป็นเชิงบูรณาการเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่ต้องอาศัย หน่วยงาน และองค์กรปกครองท้องถิ่น	
9. เคยพบโรคระบาดผู้ต้องขังในเรือนจำ	- ควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านการตอบโต้ฉุกเฉิน การซ้อมแผนโรคและภัยสุขภาพให้กับพยาบาลเรือนจำ ผู้คุม ผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกับ ทีมโรงพยาบาล และสำนักงานสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง	
กรมสุขภาพจิต	การพัฒนาระบบ	
10. เจ้าหน้าที่ในเรือนจำบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวช	1.มีแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขในเรือนจำทุกจังหวัด ในเขตสุขภาพที่ 6 ๒.มีการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุข ด้านการดูแล รักษา ฟื้นฟู ผู้มี ปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวชในเรือนจำ ร่วมกับโรงพยาบาลที่รับผิดชอบและเรือนจำในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาล	1.มีการคัดกรองโรคซึมเศร้า ทุก รายทั้งเก่าและรายใหม่ ด้วย ๒Q เมื่อมีภาวะซึมเศร้า/มีความคิดฆ่าตัวตาย โดยใช้แบบประเมินคัดกรอง 9Q 8Q
11. อสรจ.ยังขาดความรู้ การดูแลผู้มีปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวชในเรือนจำเพราะมีการเปลี่ยนแปลง อสรจ ทุกปี		2.ให้คำปรึกษาและบำบัดแก่ผู้ต้องขัง ที่มีภาวะเครียด/ซึมเศร้า
12. เรือนจำบางแห่งยังไม่มีระบบติดตามให้การรักษาผู้ป่วยจิตเวชอย่างต่อเนื่อง		3.มีจิตแพทย์ออกตรวจทุกจังหวัดในเรือนจำ
หลังพ้นโทษ	การจัดระบบบริการ	4.เพิ่มช่องทางในการตรวจรักษาผู้ต้องขังที่มีปัญหาจิตเวช เช่น ระบบ telemedicine
4.ไม่มีฐานข้อมูลผู้ป่วยจิตเวชในเรือนจำ	1.มีจิตแพทย์จากโรงพยาบาลแม่ข่ายออกตรวจและให้คำปรึกษา และรพจ.เป็นคู่ข่ายร่วม 2.มีพยาบาลให้บริการด้านการตรวจรักษาตามเวชปฏิบัติทุกวันในเรือนจำ ๓.มีระบบการส่งต่อผู้ป่วยจิตเวช การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังจิตเวชก่อนปล่อย ๔.การติดตามผู้ต้องขังจิตเวชภายหลังปล่อยตัว	5.มีพยาบาลให้บริการด้านการตรวจรักษาตามเวชปฏิบัติทุกวันในเรือนจำ
		6.มีระบบการส่งต่อข้อมูลผู้ป่วยจิตเวชในเรือนจำ เพื่อการติดตามผู้ป่วยจิตเวชต่อเนื่องหลังพ้นโทษ 7.มีระบบช่องทางพิเศษสำหรับ

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
	ด้านการส่งเสริมและป้องกันโรค 1. มีการจัดบริการตรวจคัดกรองโรคซึมเศร้า 2Q 9Q 8Q และแบบประเมินภาวะสุขภาพจิตผู้ต้องขัง (PMHQ - Thai) ทุกรายทั้งรายและรายเก่า เพื่อค้นหากลุ่มเสี่ยง 2. มีบริการให้คำปรึกษาและบำบัดรักษาแก่ผู้ต้องขัง ที่มีภาวะเครียด/ซึมเศร้า	ผู้ต้องขังที่เป็นผู้ป่วยจิตเวชในกรณีไปรับบริการที่โรงพยาบาลแม่ข่าย

5. นวัตกรรม/ตัวอย่างที่ดี (ถ้ามี)

หน่วยงาน	นวัตกรรม/ตัวอย่างที่ดี
จังหวัด/เรือนจำ/ร.พ.แม่ข่าย (ทุกจังหวัด)	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินงานด้านพัฒนาระบบสาธารณสุขในเรือนจำอย่างต่อเนื่อง และประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี มีแผนสำรองรับปัญหาและอุปสรรคครบทุกด้าน - จัดทำช่องทางติดต่อแพทย์ทางโทรศัพท์/ไลน์ในการประสานงานดูแลรักษาตลอดเวลา - มีการพัฒนาระบบการติดตามและส่งต่อให้พื้นที่ดูแลผู้ต้องขังที่พื้นที่โทษ และคืนคุณภาพชีวิต โดยการฝึกอาชีพเป็นระยะเวลา 1 ปี - มีการคัดกรองโรคในกลุ่มผู้ต้องขังแรกรับทุกราย โดยให้บริการทุกเดือน ได้แก่ วัณโรค เบาหวาน ความดันโลหิตสูง สุขภาพจิต(จิตเวช) สารเสพติด - จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและครอบคลุมทุกด้าน
สมุทรปราการ	<ul style="list-style-type: none"> - เรือนจำมีระบบให้คำปรึกษาทางระบบ Telemedicine จากสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา - มีโครงการห้องแยกโรคสำหรับผู้ต้องขังอยู่พักรักษาตัวที่โรงพยาบาลบางบ่อ บรรจุผู้ป่วย 10 เตียง
ฉะเชิงเทรา	<ul style="list-style-type: none"> - เรือนจำมีแผนการพัฒนาสถานพยาบาล ให้มีรูปแบบโครงสร้างและการดำเนินงานเสมือนเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล โดยขอสนับสนุนงบประมาณจากวัดโสธรวรารามวรวิหาร ซึ่งอยู่ระหว่างการเขียนแบบโครงสร้าง - สสจ.ฉะเชิงเทรา มีกลุ่มงานพัฒนาคุณภาพและรูปแบบบริการ เป็นจุดศูนย์กลางในการส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังพื้นที่มีโรคและต้องรักษาต่อเนื่อง ไปยังโรงพยาบาลในและนอกพื้นที่ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการรักษาต่อเนื่อง
ตราด	- มีเครือข่าย NGO (องค์การรักษ์ไทย) ช่วยประสานการรับยาต้านไวรัสเอดส์กับโรงพยาบาลในประเทศกัมพูชาในกลุ่มผู้ต้องขังแรงงานข้ามชาติที่ติดเชื้อเอชไอวี ทำให้ผู้ต้องขังไม่ขาดยา และลดการเสียชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี
ชลบุรี	มีการดำเนินงานตามเป้าหมายครบ ๕ ระดับ (ตามแผนจังหวัดนาร่อง)
จันทบุรี	- มีรูปแบบการทำงานที่สามารถพัฒนาเป็นที่ดีทั้งในระบบการให้บริการ ซึ่งมี รพ.แม่ข่าย เข้าไปพัฒนาให้บุคลากรในเรือนจำ การพัฒนาระบบข้อมูลในเรือนจำโดยใช้โปรแกรม Hos XP และพัฒนาสถานบริการให้มีมาตรฐาน
สระแก้ว	- เรือนจำสระแก้ว เขียนโครงการของบกองทุน สปสช.ผ่าน อบต.สระขวัญ เพื่อสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพในเรือนจำจังหวัดสระแก้วทุกปี

หน่วยงาน	นวัตกรรม/ตัวอย่างที่ดี
	-มีระบบให้คำปรึกษาและตรวจรักษาผู้ป่วยจิตเวชผ่านทางระบบ Telemedicine ร่วมกับโรงพยาบาลจิตเวชสระแก้วราชชนรินทร์
ปราจีนบุรี	-เรือนจำกบินทร์บุรี มีระบบยาใจใกล้บ้านในเรือนจำร่วมกับโรงพยาบาลกบินทร์บุรี โดยโรงพยาบาลจะส่งยาไปให้ผู้ป่วยจิตเวชในเรือนจำ

6. ข้อเสนอแนะของผู้เฝ้า

6.1 สำหรับพื้นที่

- เสนอให้มีการพัฒนาศักยภาพด้านการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน การซ่อมแผนโรคและภัยสุขภาพ การสอบสวนโรค ให้กับพยาบาลเรือนจำ/ผู้คุม/ผู้เกี่ยวข้องของเรือนจำ ร่วมกับทีมโรงพยาบาลและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- สำหรับผู้ต้องขังที่เป็นคนต่างชาตควรได้รับการคัดกรองเป็นกรณีพิเศษ
- สนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการอาหารในเรือนจำให้มีความเข้าใจการควบคุมคุณภาพอาหาร (คุณค่าทางโภชนาการ)
- สนับสนุนให้ใช้แบบประเมินการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในรูปแบบ Google Form
- สนับสนุนด้านวิชาการให้ความรู้และทักษะการดูแลผู้ป่วยจิตเวช เช่น อบรมอาสาสมัครพยาบาลในเรือนจำ เพื่อประเมินคัดกรอง ให้คำปรึกษา แก่ผู้ป่วยจิตเวชเบื้องต้น รวมถึงโรคร่วมยาเสพติดในเรือนจำได้
- สร้างระบบฐานข้อมูลผู้ป่วยจิตเวชในเรือนจำ จัดระบบติดตามให้การรักษาผู้ป่วยจิตเวชอย่างต่อเนื่องหลังพ้นโทษ เพื่อการดูแลรักษา
- ควรมีระบบคัดกรองผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงต่อการเกิด withdrawal symptoms จากสารเสพติด เพื่อป้องกันภาวะ withdrawal symptoms เนื่องจากมีผู้ต้องขังที่มีประวัติการใช้ยาเสพติด
- ควรมีการจัดกิจกรรมบริการต่างๆ โดยต้องอาศัยการประสานงานตามความพร้อมของเครือข่ายทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ตามความเหมาะสมของพื้นที่
- ผู้ต้องขัง มีจำนวน 3,015 คน แต่ได้รับสิทธิ์ขึ้นทะเบียน เพียง 1,500 คน ที่ สปสข.จ่ายเฉพาะผู้มีสิทธิ์ ส่วนผู้ต้องขังที่เหลือ ร้อยละ 50 ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยปฐมภูมิ (ได้รับความอนุเคราะห์ จาก รพ.แม่ข่าย)
- บริหารจัดการภายในจังหวัดเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง Notebook และ AED ควรมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.2 สำหรับส่วนกลาง

- พัฒนาลักสูตร อสรจ. การดูแลผู้ที่มีปัญหาทางจิตเวช ได้แก่ การเพิ่มชั่วโมงการสอนฝึกปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยจิตเวช การใช้แบบคัดกรองและการจำกัดพฤติกรรมเมื่อมีอาการทางจิตกำเริบ
- พัฒนารูปแบบการให้บริการ Telemedicine เน้นการคัดกรองและการดูแลโรคที่สำคัญ เช่น โรคจิต โรคซึมเศร้าและสารเสพติด
- ขอให้มีการสนับสนุนชุดตรวจ อุปกรณ์ วัคซีน อย่างเพียงพอและตามแผนที่พื้นที่ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลแม่ข่ายและเรือนจำ) กำหนดไว้ เนื่องจากถ้าไม่ได้ดำเนินการตามแผน อาจจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงและความปลอดภัยต่อการทำงานในเรือนจำ

- ควรมีทีมงานจากสำนัก/กรม/กองที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการพัฒนาเกณฑ์ ฯ และแบบประเมิน เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมงานในแต่ละด้านและมีความชัดเจนของเป้าหมาย ตัวชี้วัดและบทบาทหน้าที่เพิ่มขึ้น
- ควรจัดทำหลักเกณฑ์ให้ชัด เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสน

ผู้รายงาน นางสาวอภิญญา เปี่ยมวัฒนาทรัพย์
ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
เบอร์โทร 08-๑๕๑๕-๑๓๓๕
E-mail : apinya2112@yahoo.com

ผู้รับรองรายงาน นางลานทิพย์ เหราบัตย์
ตำแหน่ง นายแพทย์เชี่ยวชาญ
เบอร์โทร 08-6326-5512
E-mail :lanthip.dpc3@gmail.com